O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti rektori
M.E. Po'latov

2024 yil "29" 08

Ro'yxatga olindi: № ATD-08-50
2024 yil
"29" 08

INSON RESURSLARINI STRATEGIK BOSHQARISH O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	**400000**	**– Biznes, boshqaruv va huquq**
Ta'lim sohasi:	**410000**	**– Biznes va boshqaruv**
Magistratura mutaxassisligi:	**70411001**	**– Inson resurslarini boshqarish**

SAMARQAND-2024

Fan/modul kodi HRSTR1105		O'quv yili 2024 - 2025	Semestr 1	ECTS – Kreditlar 5
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4
1	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Inson resurslarini strategik boshqarish	60	90	150
2	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad –talabalarga nazariy bilimlar doirasida chuqur ma'lumotlar berish hamda inson resurslarini boshqarishning muhim konsepsiyalariga asoslangan amaliy ahamiyatidan kelib chiqib, olgan bilimlarni konkret amaliyotda, mahalliy sharoitni hisobga olgan holda menejmentni tashkil etish, inson resurslarini boshqarish sohasida rivojlangan davlatlar, xususan AQSH, Yaponiya va G'arbiy Yevropa mamlakatlarining ilg'or tajribalarini ilmiy tahlil eta olgan holda ulardan ratsional foydalana olishni talabalarga singdirishdan iborat. Fanning vazifasi – talabalarda o'z-o'zini boshqara olishning samarali yo'llari, samarali menejment, insonlar bilan ishlashda menejment psixologiyasi, muzokaralar olib borish texnikasi, kontraktlarni tuza olish qobiliyatini hosil etishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, iqtisodiy hodisa va jarayonlarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.			
3	**II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)** **II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:** **1-mavzu. Zamonaviy sharoitlarda inson resurslarini strategik boshqarishning tutgan o'rni** Inson resurslarini boshqarishni o'rganishning zarurati. Inson resurslarini boshqarish nazariyasining mohiyati va ularning rivojlantirilishi. Inson resurslarini boshqarish fanining predmeti, mazmuni va mohiyati. Inson resurslarini boshqarish xususiyatlari. Inson resurslarini boshqarish bosqichlari. Inson resurslarini boshqarish va personalni boshqarish: o'xshashligi va farqi. **2-mavzu. Resurslarni rejalashtirish va mehnat resurslari bozorini rivojlantirish tendensiyalari** Mehnat resurslari bozori nazariyasi va tendensiyalari. Mehnat bozori qoidalari. Mehnat bozori strukturasi, mohiyati va zamonaviy xususiyatlari. Mehnat resurslarini shakllantirish va rivojlantirish. Mehnat bozorlaridagi tafovutlar va ishchi kuchi harakatlanishi. Mehnat resurslarining rivojlanishi. Mehnat shartnomalari. Mehnat resurslariga ehtiyojni rejalashtirish. Kadrlarni to'plashning ichki va tashqi manbalari. Kadrlarni tanlash. Baholash markazlari faoliyati. Jamoada kasbga yo'naltirish va moslashuv. Kadrlarni o'qitish masalalari. Inson resurslarini boshqarish nazariyasining mohiyati va ularning rivojlantirilishi. **3-mavzu. Mehnat jamoalarini strategik rejalashtirish va boshqarish** Menejment umumiy sistemasida kadrlarni tanlash va to'plashning ahamiyati. Ishga jalb etishning manbalari va usullari. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida ishga da'vogarlardan zarur bo'lgan axborotlarni yig'ib olish, tanlash usullari. Ikkiyoqlama uzviy aloqa va bunga undaydigan sabablar. Kadrlar siyosatini asosiy yo'nalishlari. Professional			

7	**Asosiy adabiyotlar:** 1. Abduraxmonova G.Q. Inson resurslarini boshqarish. Darslik – T.. Fan 2021y -692 bet. 2. Azlarova M.M. Inson resurslarini boshqarish: o'quv qo'llanma. – O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. – T.: IQTISODIYOT, 2019. – 207 bet. 3. Алимова М.Т. Инновационный менеджмент: Учебник – Самарканд.: СамИЭС. Издательство ООО «STAP-SEL», 2022 – 350 стр. 4. N.Q.Yo'ldoshev. Menejmentga kirish. Darslik. – / T.: «Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi», 2021. 392 bet. 5.Tangirov A.E. Biznes strategiyasi [Matn]: o'quv qo'llanma / Samarqand iqtisodiyot va servis instituti – Samarqand.: "STEP-SEL" MChJ nashriyoti, 2023 - 298 bet. **Qo'shimcha adabiyotlar** 6. Derek Torrington, Laura Hall, Stephen Taylor and Carol Atkinson. Human Resource Management. Pearson. Eleventh edition published 2020. p 752. 7. Alan Nankervis, Marian Baird, Jane Coffey and John Shields. Human Resource Management: Strategy and Practice. Cengage Learning Australia Pty Limited. 2020. p 725. 8. Веснин В.Р. Управление человеческими ресурсами: учебник – 2-е изд., перераб. 9. Управление человеческими ресурсами: учебник/коллетив авторов; Ю.Г. Одегова, В.В. Лукашевича. – Москва: КНОРУС, 2020. – 222 с. 10. Xayitov A.B. Inson resurslarini boshqarish. Darslik. – T.: IQTISODIYOT, 2019. – 409 bet. 11. Azlarova M.M. Inson resurslarini boshqarish: o'quv qo'llanma. – O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. – T.: IQTISODIYOT, 2019. – 207 bet. 12Пугачев В.П., Опарина Н.Н. Стратегическое управление человеческими ресурсами организациями – Москва: КНОРУС, 2021. – 206 с. 13. Дроздов И.Н. Управление человеческими ресурсами: учебное пособие. – Москва: Проспект, 2018. – 192 с. 14. Управление человеческими ресурсами: учебное пособие / С.А. Шапиро – М. : КНОРУС, 2015. – 352 с. 15. Кафидов В.В. Управление человеческими ресурсами: Учебное пособие. 16. Балашов А.И., Котляров И.Д., Санина А.Г. **Axborot manbaalari** 17. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi xukumat portali. 18. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. 19. www.ziyonet.uz – Axborot ta'lim portali. 20. https://libgen.lc/ – Bepul elektron o'quv adabiyotlar manbaasi. 21. https://open.umn.edu – Bepul elektron o'quv adabiyotlar manbaasi.
8	Fan dasturi Samarqand iqtisodiyot va servis instituti O'quv uslubiy kengashining 2024-yil ___avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№ FW-08-50)
9	**Fan/modul uchun ma'sul:** A.E. Tangirov - SamISI, «Menejment» kafedrasi, i.f.n., dotsent
10	**Taqrizchilar:** Arabov N.U. – SamDU "Inson resurslarini boshqarish" fakulteti kafedrasi mudiri, i.f.d., professor Xalikulov O.E. – "DIGITAL TRADING" MChJ direktori

	9. Inson resurlari boshqarishda innovatsiya 10. Inson resurslarini boshqarishda yetakchilik 11. Inson resurslarini karerasini rejalashtirish va rivojlantirish 12. Inson resurslarini boshqarishda guruhlararo munosabatlar 13. Inson resurslari faoliyatini baholashning zamonaviy uslublari 14. Inson resurslarini boshqarish usullari 15. Inson resurslarini ijtimoiy muhofaza qilish 16. Rivojlangan mamalakatlarda inson resurslarini boshqarish markazlarining rivojlanish tendensiyalari 17. Inson resurslarini rivojlantirishning strategik jihatlari 18. Personalni rejalashtirishning maqsadlari 19. Mehnat mazmuni va professional vazifalar tahlili 20. Rahbarning boshqaruv uslublari. 21. Yapon kadrlar tayyorlash tizimining xususiyatlari. 22. Kadrlar innovatsiyalarining tashkiliy shakllari. 23. Inson resurslarini boshqarish xususiyatlari 24. Inson resurslarini boshqarishda shaxslararo munosabatlar 25. Inson resurslarini boshqarish va kelajak muammolari
4	**VI. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: - inson resurslarini boshqarishning huquqiy asoslari, inson resurslarini boshqarish konsepsiyasining shakllanishi va rivojlanishi, tashkilotning inson resurslariga bo'lgan ehtiyojni aniqlash, inson resurslarini boshqarishning nazariy asoslari va etakchi "Inson resurslarini boshqarish" nazariyalari haqida; inson resurslarini boshqarish konsepsiyalari haqida; mehnat bozorini rivojlanish tendenitsiyalari va qonuniyatlari haqida *tasavvurga ega bo'lishi*; - kadrlarni rejalashtirish, tanlash, to'plash, rag'batlantirish, mehnat faoliyatini sifati va miqdorini baholash metodlari haqida; O'zbekiston Respublikasining bu sohada qabul qilingan davlat va hukumat qarorlari; davlat siyosatining asosiy yo'nalishlari haqida *bilishi*; - inson resurslarining xususiyatlari va psixologik tiplarini hisobga olgan holda boshqarish: korxonaning inson resurslariga ehtiyojini aniqlash va shunga asosan kadrlarni rejalashtirish bo'yicha bilimlarini amalda qo'llay olish; mehnat bozoridagi talab va taklif o'zgarishlarini tahlil qilish; xodimlar ish faoliyatining sifati va miqdorini baholash uslublaridan to'g'ri foydalanish *ko'nikmalariga ega bo'lishi*; - korxona va tashkilot inson resurslarini samarali boshqarishning ilmiy uslublari; inson resurslarini boshqarish munosabatlarini tartibga soluvchi qonuniy aktlar va normativ xujjatlarni; inson resurslarini boshqarishni amalga oshirish shakllari, usullari va xususiyatlarini qo'llash *malakalarga bo'lishi kerak*.
5	**VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar; • amaliy ishlarni bajarish va xulosalash; • interfaol keys-stadilar; • blits-so'rov; • guruhlarda ishlash; • taqdimotlar namoyishi; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
6	**VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar xaqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ish yoki testni topshirish.

	vazifalar tahlili. YOllash jarayoni bosqichlari. Talabgorlar bilan suhbatlashish va testlar o'tkazish jarayoni. YAngi xodimlarni o'qitish va malakasini oshirish. Mehnat jamoalarini boshqarish tushunchasi. Xodimlarni boshqarish tizimi. Xodimlarni boshqarish tamoyillari. Xodimlarni rejalashtirish. Mehnat bozoridagi bog'liqlik jihatlar va Ichki omillarni baholash tahlili. Xodimlarni boshqarish samaradorligi. **4-mavzu. Boshqaruv faoliyati elementlari va ulardan boshqaruv jarayonida samarali foydalanish** Boshqarish va uning uslublari. Korxonani boshqarishning uch aspekti. Boshqarish jarayoni va stillari. Boshqaruv taktikasi va strategiyasi, uning vositalari. Jismoniy vositalar. Qo'l qisishuv. Emotsional vositalar. Boshqaruvning ijtimoiy vositalari. Leksika. Jargon. Sitatalar, manbalar. YOzuvlar. YAkuniy mulohazalar. Rahbarlik uslublari. Rahbar mehnatini tashkil qilish. Zamonaviy rahbar qanday bo'lishi kerak. **5-mavzu. Xodimlarni rag'batlantirish va motivatsiyalash usullari** Motivatsiya (maqsadlar) nazariyasining klassik ko'rinishi. Gotorn tadqiqotlari. Maslouning ehtiyojlar nazariyasi. Motivatorlar va gigienik faktorlar nazariyasi. Kutish nazariyasi. X va U nazariyasi. Motivatsiya va rahbarlik stili haqida. 90-chi yillarda xodimlar motivatsiyasi sohasida mavjud bo'lgan muammolar. Xodimlarni motivlashtirishda ishchi kuchi tarkibidagi o'zgarishlarni hisobga olish. Xodimlarni qayta tayyorlash. Ishga yo'naltiruvchi uslublar. Ishchilar faoliyati ko'lamining kengaytirilishi va ish joylarining mukammallashtirilishi. Ishning qulay grafigi. Telekommunikatsiya va uy ofislari. Ish vaqtining qisqarishi va vazifadagi o'rindoshlik. Tashkillashtirishga yo'naltirilgan uslublar. Motivatsiya texnikasi. **6-mavzu. Inson resurslarini strategik boshqarishda nazorat** Komandada o'zaro aloqa. Boshqaruvchilik komandasi. Birgalikda boshqarish mohiyati va ishlab chiqarish sharoitida uning ahamiyati. Boshqarish va nazorat sistemasi. Kadrlar tanlash va ko'tarish tizimi. Qaror qabul qilish jarayoni va muammolarni hal qilish usullari. Xodimlarni rag'batlantirish tizimi. Nazoratni tashkil qilish mexanizmi. Rahbar mehnati va vazifalari. Samarali boshqaruvni tashkil etishda rahbarlar va xodimlarning xarakterli tomonlarini aniqlash va ulardan foydalana olish. **7-mavzu. Inson resurslarini strategik boshqarish jarayonida ish faoliyatining sifati va miqdorini baholash muammolari** Sifatni nazorat qilish sistemasi. Xodimlarni sifat nazoratini tashkil qilishga jalb etish. Har tomonlama sifat nazorati. Mukofotlash va xaq to'lash sistemalari bilan sifatli individual faoliyat o'rtasidagi o'zaro uzviylik, xodimlarga qo'shimcha to'lovlar va xizmatlar ko'rinishlari.Sifat tavsifini o'lchash tizimi. Boshqaruv jarayonlarida muammolarni echish modellari. Qaror turlari va ularni qabul qilish jarayoni. Ishchining faoliyatini baholash. Xodim faoliyatini rag'batlantirish. Maqsadlarga erishishda qatnashish. YAponiyada xodimlar faoliyatini boshqarish va rag'batlantirish tizimining o'ziga xos xususiyatlari. **8-mavzu. Jamiyat ijtimoiy rivojlanishida inson resurslarini boshqarishning tutgan o'rni** Jamiyatning ijtimoiy tarkibi. Ijtimoiy munosabatlar. Jamiyat. Ta'minotchilar. Xaridorlar. Kasaba uyushmalari. Resurslar muammolari. Insonlar. Texnologiya. Atrof-muhit. Ijtimoiy holat. Xalqaro hamjamiyat. Inson va jamiyat o'rtasidagi aloqadorlik. Davlat va jamiyat. Ta'minlovchilar va iste'molchilar o'rtasidagi munosabatlar. Kasaba

uyushmalar, ularning jamiyat hayotidagi o‘rni va ahamiyati. Mehnat resurslari bozorini o‘rganish.

Inson resurslarini boshqarishga demografik omillarining va ijtimoiy strukturaning ta'siri: davlat, jamiyat. Jamiyat turli ijtimoiy institutlarining inson resurslarini boshqarish bilan uzviy bog‘liqligi, bozor, kasaba uyushmalar. Inson resurslarini boshqarish va atrof-muhitni himoya qilish masalalari.

9-mavzu. Inson resurlari boshqarishda innovatsiya

Kadrlar borasida yangilik kiritishning mohiyati va tasniflanishi. Kadrlar va kadrlar tizimini rivojlantirish. Kadrlar tizimini taraqqiy etishi. Kadrlar tizimidagi regress. Kadrlar tizimi stagnatsiyasi. Kadrlar tizimi inqirozi.

Kadrlar tizimini barqarorlashtirish. Kadrlar tizimining amalga oshirilishi. Kadrlar sohasidagi innovatsiyalarning tashkiliy shakllanishi. Tashkiliy tuzilmaga yangiliklar kiritish. Innovatsion – kadrlar menejmenti. Innovatsion kadrlar menejmenti maqsadi. Radikal-intensiv rivojlanish va kadrlarning yangilanishi.

10-mavzu. Inson resurslarini karerasini strategik rejalashtirish va rivojlantirish

Karera tushunchasi va bosqichlari. Personal karerasini rejalashtirish va rivojlantirish. Personal karerasini boshqarish. Personal karerasini rivojlantirishni sarmoyalash. Personalni lavozimida o‘stirish karerogrammasi. Personal karerasini rivojlantirishni rejalashtirish. Ishchilarni xizmat vazifasida o‘stirishni rejalashtirish. Personal rotatsiyasi. Kadrlar zaxirasi bilan ishlash. Kadrlar zaxirasi. Zaxiradagi hodimni baholash. Korxonada kadrlar zahirasini shakllantirish va ular bilan ish olib borish.

11-mavzu. Inson resurslarini strategik boshqarishda guruhlararo munosabatlar

Ijtimoiy guruhlar va ularning xususiyatlari. Ijtimoiy guruhlarning tasnifi. Jamoani tashkil etish. Jamoani tashkil etishning o‘ziga xos xususiyatlari. Mehnat nizolari va ularni boshqarish. Ixtiloflarning ijobiy va salbiy xususiyatlari. Ixtilofning negizi. Ixtilofni hal qilish.

12-mavzu. Inson resurslari faoliyatini baholashning zamonaviy uslublari

Inson resurslari faoliyatini baholashning mohiyati va uning zamonaviy uslublari. Baholashning sifat va miqdor uslublari. Baholashning aralash uslublari. Maqsadlar bo‘yicha baholash. Inson resurslarinini attestatsiyadan o‘tkazish. Korxona ichki kasb standartlari. Mutaxassisni baholash mezonlari. Mutaxassis mehnat ulushi samaradorligini ball orqali baholash. Mutaxassis kasb sifatlarini baholash.

13-mavzu. Inson resurslarini strategik boshqarish usullari

Boshqarish usullari to‘g‘risida tushuncha. Boshqaruv obektiga ta'sir o‘tkazish usullari. Funksional tizimosti obektlarini boshqarish usuli. Tizimosti bo‘limlar. Usullarni boshqarish funksiyalari. Delfa usuli. Boshqarishning tashkiliy-ma'muriy usullari. Ichki ongli aloqalarning tarkib topishiga yordam beradigan uslublar. Boshqarishning iqtisodiy usullari. Boshqaruvning sotsial-ruhiy usullari. Sotsial tadqiqotlar orqali axborotlar olish.

14-mavzu. Rivojlangan mamalakatlarda inson resurslarini boshqarish markazlarining rivojlanish tendensiyalari

AQSH va YAponiyada xodimlarni boshqarishning asosiy tamoyillari. AQSH korporatsiyasida kadrlar xizmati faoliyatini tashkil etish. YAponiya kadrlar tayyorlash tizimining xususiyatlari. Ta'lim muassasalari tizimi va firma ichida o‘qitish tizimi. Malaka oshirish tizimining tarkibiy tuzilishi.

Inson resurslarini boshqarishning G‘arbiy modellari (AQSH). Inson resurslarini boshqarishning YAponcha stili. Sifat to‘garaklari. Boshqarishning ijtimoiy-texnik

o‘lchamlari. Inson omili-hozirgi zamon boshqaruvning asosiy elementlari. Qaror turlari va uni qabul qilish jarayoni. Ishchi faoliyatini baholash. YAponiyada hodimlar faoliyatini boshqarish va rag‘batlantirish tizimining o‘ziga xos xususiyatlari.

15-mavzu. Inson resurslarini rivojlantirishning strategik jihatlari

Ishchi kuchi sifatini oshirish. Ishchi kuchi sifati tarkibi. Ishchi kuchi sifatiga ta'sir ko‘rsatuvchi omillar. Xodimning raqobatbardoshligi. Korporativ g‘oya. Kadrlar tayyorlash milliy dasturi — uzluksiz ta'limning “O‘zbek modeli". Kadrlash tayyorlash milliy modeli. Inson resurslarining uzluksiz ta'limini tashkil etish. Ish joyi pasporti. Masofadan turib o‘qitish. Masofadan turib o‘qitish texnologiyasi. Inson resurslarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish. Kasbiy malaka va etakchilikning o‘zaro bo‘gliqligi.

III. Amaliy mashg‘ulotlarlar bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg‘ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Zamonaviy sharoitlarda inson resurslarini boshqarishning tutgan o‘rni va strategiyasi
2. Resurslarni rejalashtirish va mehnat resurslari bozorini rivojlantirish tendensiyalari
3. Mehnat jamoalarini rejalashtirish va boshqarish
4. Boshqaruv faoliyati elementlari va ulardan boshqaruv jarayonida samarali foydalanish
5. Xodimlarni rag‘batlantirish va motivatsiyalash usullari
6. Inson resurslarini boshqarishda boshqarish va nazorat
7. Inson resurslarini boshqarish jarayonida ish faoliyatining sifati va miqdorini baholash muammolari
8. Jamiyat ijtimoiy rivojlanishida inson resurslarini boshqarishning tutgan o‘rni
9. Inson resurlari boshqarishda innovatsiya
10. Inson resurslarini boshqarishda yetakchilik
11. Inson resurslarini karerasini rejalashtirish va rivojlantirish
12. Inson resurslarini boshqarishda guruhlararo munosabatlar
13. Inson resurslari faoliyatini baholashning zamonaviy uslublari
14. Inson resurslarini boshqarish usullari
15. Inson resurslarini ijtimoiy muhofaza qilish
16. Rivojlangan mamalakatlarda inson resurslarini boshqarish markazlarining rivojlanish tendensiyalari
17. Inson resurslarini rivojlantirishning strategik jihatlari
18. Personalni boshqarish tizimi

IV.Fan bo‘yicha kurs ishi rejalashtirilmagan

V. Mustaqil ta’lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta’lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:

1. Zamonaviy sharoitlarda inson resurslarini boshqarishning tutgan o‘rni va strategiyasi
2. Resurslarni rejalashtirish va mehnat resurslari bozorini rivojlantirish tendensiyalari
3. Mehnat jamoalarini rejalashtirish va boshqarish
4. Boshqaruv faoliyati elementlari va ulardan boshqaruv jarayonida samarali foydalanish
5. Xodimlarni rag‘batlantirish va motivatsiyalash usullari
6. Inson resurslarini boshqarishda boshqarish va nazorat
7. Inson resurslarini boshqarish jarayonida ish faoliyatining sifati va miqdorini baholash muammolari
8. Jamiyat ijtimoiy rivojlanishida inson resurslarini boshqarishning tutgan o‘rni